نگاهی به روزه از منظر روان‌شناسی اجتماعی

اشتراک در شبکه‌های اجتماعی:
آدرس صفحه: https://mav

[1]

موضوع مقاله:
روزه [2]

به قلم: ابراهیم اخوی

·هم‌نوایی با محرومان

يكي از آثار اجتماعي روزه، درس مساوات و برابري در ميان افراد اجتماع است زيرا با انجام اين دستور مذهبي افراد برخوردار هم وضع گرسنگان و محرومان اجتماع را به طور محسوس درمي‌يابند و هم با صرفه‌جويي در غذاي روزانه خود مي‌توانند به كمك آنها بشتابند.[1] امام صادق(ع) نيز با اشاره به اين پيامد نيكوي روزه مي‌فرمايد: «خداوند روزه را از آن رو واجب كرد كه دارا و محتاج در آن برابر گردند.»[2]ارزش اين توجه به نيازمندان تا جايي است كه پيامبر مهر و رستگاري، ماه مبارك رمضان را چنين توصيف مي‌كنند: «رمضان ماه خدا و بهار فقيران است».[3]

·تغييرات مثبت اجتماعی

روزه‌داراي فرهنگ مخصوص خود را دارد و روزه‌داران در ماه مبارك رمضان، بيشتر با واژه‌هاي مربوط به اين فرهنگ سر و كار پيدا مي‌كنند. طبق تحقيقات، در ماه مبارك رمضان، 400 واژه مربوط به فرهنگ روزه بين 3 تا 10 برابر بيشتر از ساير ماه‌ها به كار مي‌روند؛ عبارت‌ها و واژه‌هايي چون «ببخشيد»، «عذر مي‌خواهم»، «تلاوت»، «صدقه»، «انفاق»، «خيرات»، «احسان»، «نماز»، «روزه»، «دستگيري»، «فقرا» و... رونق خاصي پيدا مي‌كنند.[4]

·نوع‌دوستی

بسياري از كدورت‌ها و ناهنجاري‌هاي اجتماعي، به‌خصوص در ارتباط‌هاي ناسالم با ديگران، ريشه در خودپرستي و خودشيفتگي دارد. با روزه‌داري فرد روزه‌دار از پيله خودپرستي خارج مي‌شود و پروانه‌وار گرد ديگر دوستان نيز خواهد گشت. توجه به همسايگان، اصلاح كدورت‌ها، بازديد از اقوام و حضور در سفره افطاري ديگران و... زمينه‌هاي پديد آمدن ارتباط‌هاي سالم و سودمند را فراهم مي‌كند.

·احترام به جامعه روزه‌دار

يكي از آثار سودمند روزه در بخش اجتماعي آن، تمرين احترام به قانون ديگر افراد جامعه است. در جامعه‌اي كه روزه به عنوان يك فريضه ديني مورد توجه است، همه افراد خود را موظف به خويشتنداري و رعايت احترام ديگران مي‌دانند و از هركاري كه باعث جريحه‌دار شدن و آزار روزه‌داران شود، پرهيز مي‌كنند. در جامعه روزه‌دار، خوردن و آشاميدن و حركت‌هاي ضداخلاقي و مغاير با رفتار ديني به شدت محكوم است و انسان‌هاي فهيم خود را از آن دور نگه مي‌دارند.

·تمرين اجراي قوانين مشترك

اگر كار سخت و دشواري براي همگان مقرر شود، تحمل آن براي افراد از حيث رواني دشوار نخواهد بود. فخر رازي در اين باره مي‌گويد: «چون روزه يك عبادت طاقت فرساست، عموميت آن براي همگان مايه تقويت توان و مقاومت است.»[5] به همين دليل در آيه 183بقره، از وجوب روزه در تاريخ گذشته سخن به ميان آمده است.[6]همچنين روزه‌داري به صورت همگاني و در مدت معيني از سال، فرصتي را براي تمرين يكي از قوانين مذهبي فراهم كرده تا همگان از بركات دستورها و راهكارهاي ديني آگاهي يابند.

·كاهش جرايم اجتماعي

بر اساس آمار مراجع مربوطه، هر ساله با فرارسيدن ماه مبارك رمضان ميزان جرايم اجتماعي به ميزان قابل‌توجهي كاهش مي‌يابد. ريشه اين اصلاح اجتماعي را بايد در گرايش افراد جامعه به معنويات و سلطه معنويت بر جامعه جستجو كرد. اين راهكار بزرگ معنوي مي‌تواند راه‌حل ديگر معضلات اجتماع اسلامي و بشري قرار گيرد؛ به گونه‌اي كه با تبيين و گسترش صحيح مسائل ديني و روحاني، مي‌توان به ستيز اهريمن پليدي‌ها و نادرستي‌ها رفت.

·فرصتي براي مهرورزي

تشويق به افطاري دادن در فرهنگ اسلامي و دستگيري از نيازمندان و گستردن سفره‌هاي اطعام براي همگان كه امروزه به صورت فرهنگي فراگير درآمده، نشانه‌هايي از مهرورزي‌اند. اكرام ايتام به پيروي از مولاي يتيمان، اميرمؤمنان نيز گوشه‌اي از آثار اجتماعي روزه‌داري به شمار مي‌رود. در ماه رمضان، دل‌ها در اثر همسايگي با نور و كاستن از عوامل مادي، رنگ و بوي بيشتري از محبت به خود مي‌گيرد و زمينه گسترش شميم خوش مهرباني در سراسر جامعه اسلامي پديد مي‌آيد.

[illegible]

[1] . **تفسیر نمونه**، ج1، ص455.

[2] . **من لایحضره الفقیه**، ج2، ص43، ح1.

[3] . **ثواب الاعمال**، ص84، ح5.

[4] .**صفاي باطن در پرتو رمضان**، ص13.

[5] . فخر رازي، **تفسیر کبیر**، ج5، ص75.

[6] . **صفاي باطن در پرتو رمضان**، ص19.

منبع مقاله:
کانال حجت الاسلام ابراهیم اخوی در پیام‌رسان سروش [3]
برچسب‌ها:
روزه، روان‌شناسی اجتماعی [4]

نشانی منبع:https://mava.iki.ac.ir/node/641

پیوندها
https://mava.iki.ac.ir/files/images/articles/IMG_20180521_161504.jpg [2] [1]
https://mava.iki.ac.ir/subject/%D8%B1%D9%88%D8%B2%D9%87 [3] https://sapp.ir/eakhavi [4]
https://mava.iki.ac.ir/tag/%D8%B1%D9%88%D8%B2%D9%87%D8%8C%E2%80%8C-%D8%B1%D9%88%D8%A7%D9%86%E2%80%8C%D8%B4%D9%86%D8%A7%D8%B3%DB%8C-%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C

[illegible]